

Vassar College – en utåtriktad bubbla

”Come non-conform with me”

Inledning

Vassar College är enligt hemsidan ett “highly selective, residential, coeducational liberal arts college” (www.vassar.edu). Det rankades dessutom som ett av USAs tio bästa privata college av Kiplinger i november 2011 (www.kiplinger.com/reports/best-college-values/), med ett student-lärarratio på 8-1. Cirka 2400 studenter studerar på Vassar, och de är alltså utvalda, bor på campus och både kvinnor och män. Jag har tillbringat höstterminen 2011 vid detta lärosäte inom ramen för STINTs program Excellence in Teaching.

Redan vid ansökningstillfället insåg jag att jag kunde vara en svårplacerad kandidat, och jag har även fått höra det efteråt. Skälet är att jag är verksam som framför allt språkvetare inom engelska i svensk högre utbildning. Engelska institutioner i ett engelskspråkigt land, däremot, ser annorlunda ut än i Sverige. I USA sysslar engelska institutioner framför allt med litteraturvetenskap och i viss mån skrivande (’composition’). Språkvetare kan finnas på många olika institutioner; på Vassar finns de bland annat på institutioner som Engelska, Antropologi, Data- och Systemvetenskap, Filosofi, Kognitiv vetenskap och förstås på institutioner för främmande språk. Jag placerades på Department of Education, vilket var synnerligen lyckat. Hemma arbetar jag mycket inom lärarutbildningen, bland annat administrativt som samordnare.

Redan planeringsresan jag gjorde i slutet av april var mycket givande. Jag hann träffa många personer och etablera kontakter, samt delta i verksamheter på Vassar som undervisning, möten, ceremonier (’spring convocation’) och kultur. De ansvariga på Vassar var mycket tillmötesgående och lät mig avgöra vad jag ville skulle vara min främsta sysselsättning under hösten utifrån vissa förslag. Vi enades om följande. Under hösten samundervisade jag en kurs i barnlitteratur kallad *Books, Children and Culture* tillsammans med en mycket erfaren lärare på Department of Education. Kursen var en skrivintensiv kurs för ’freshmen’ (nybörjare) och begränsad till 17 studenter i gruppen (ett så kallat Freshmen Writing Seminar; se vidare nedan). Samundervisningen gick till så att vi båda närvarade på alla lektioner, två gånger i veckan, och turades om att leda seminariet. Jag hade också enskild handledning med

studenterna samt läste deras skriftliga inlämningsuppgifter. Samtidigt hann jag med att delta i andra klasser, diskutera med skrivcentrets konsulter och föreståndare, samhandle en students examensarbete, ta del i och samtala om den högskolepedagogiska verksamheten, engagera mig i utåtriktade verksamheter samt observera studentlärare ute i skolorna.

Som jag beskriver nedan fokuserar den här rapporten främst på tre olika aspekter av verksamheten vid Vassar College: skrivandets roll i undervisningen; högskolepedagogisk och högskoleövergripande stödverksamhet; utbildningsväsende och lärarutbildning. Jag inkluderar också allmänna observationer om undervisning och miljö. Men först en kort bakgrund om Vassar College.

Vassar College grundades 1861 av bryggaren Matthew Vassar. Det var ett kvinnocollege till 1969, även om de som startade i höst, alltså 'Class of 2015', presenteras som den brokigaste årgången hittills. Fortfarande dominerar kvinnor, men det är utjämnat till 55 procent kvinnliga studenter och 45 procent manliga, och andelen 'students of color' är rekordhöga 38 procent. Sextiosju stycken av 671 nybörjare är första generationens collegestudenter (info.vassar.edu/news/2011-2012/110824-class-of-2015.html). Vassar är även känt för sin progressiva inställning, med ett enligt uppgift gay-vänligt campus och en allmänt tolerant nivå (med undantag naturligtvis: i skrivande stund mailar rektor till alla angående de senaste incidenterna på campus, och hur vi ska hjälpas åt att bevara "a climate of acceptance and tolerance on campus"). Som en lärare beskrev det, apropå flertalet hemmapappor i Vassarkretsar: "Du är inte i USA nu – resten av Amerika är mycket mera konservativt. Östkusten är den mest öppensinnade delen av USA, och Vassar är ett epicentrum av den inställningen." Ett avsnitt från tv-serien Simpsons sammanfattar den Vassarandan bra: Lisa Simpson, den duktiga dottern, drömmer att hon träffar personifikationer av de Seven Sisters colleges (gamla kvinnocollegens motsvarighet till Ivy League), och Vassarsystem manar: "Come non-conform with me" (www.dailymotion.com/video/x8ko3u_7sisters_fun). Detta klipp låg även uppe på Facebook-sidan för *Smashing History: 150 years of LGBTQA Vassar*, en tredagarskonferens där många framstående Vassaralumnier verksamma inom queer studies eller andra HBTQ-områden bidrog till programmet. Mina grannar och kollegor på campus har också varit fantastiska källor till förståelse för amerikansk högre utbildning, särskilt 'liberal arts education' och mer specifikt om stämningen och utvecklingen på Vassar campus sedan 70-talet. En del av verksamheten på campus som jag ville studera särskilt är skrivande.

Writing to learn or learning to write

Skrivandets roll i undervisningen

Att skriva är ett sätt att lära, och ett sätt att visa att man lärt, antagligen det vanligaste sättet i högre utbildning. Inom 'liberal arts education' är skrivandet centralt (se t ex Mehrens 2006, ss

71-75 *et passim*). Under min vistelse på Vassar ville jag ta reda på hur lärare och studenter ser på skrivande, och hur den formella skrivprocessen och progressionen i skrivandet ser ut.

En viktig insikt är att på Vassar College tränas och utvecklas inte bara akademiskt skrivande. Exempelvis skrivcentret (se nedan) uppmanar studenter, och andra, att komma dit med alla typer av texter, i alla olika stadier, för att få stöd i skrivprocessen. Kreativa examinationsformer uppmuntras, vilket även skulle kunna vara en reaktion på den provmani som råder i det amerikanska skolsystemet (se nedan). Lärarna på Vassar verkar se colleegetiden som en respit från mekanisk testning och en tid då även kreativiteten ska få utrymme att utvecklas. Samtidigt är akademiskt skrivande en genre som studenterna ska behärska efter fyra år på college. Det verkar dock vara mindre fokus på förhållningssättet "learning to write" jämfört med "writing to learn". Det hänger ihop med det typiska 'liberal arts'-målet att studenterna ska utveckla sitt kritiska tänkande, och att skriva är ett sätt att göra det. En skrivkonsult på Vassars skrivcenter beskrev skrivande som ett sätt att fördjupa sin förståelse, då man lär sig att fokusera på en idé som sedan kan utvecklas. Enligt de som arbetar med stöd och skrivande över hela campus visar sig dock detta ideal även i ett intresse av att undervisa skrivande *per se* bland vissa lärare, som också kan underkänna studenter på grund av brister i den skriftliga framställningen, och är mindre intresserade av att arbeta med studenter vars modersmål inte är engelska.

Samtidigt ger colleeget särskilda skrivintensiva kurser – Freshman Writing Seminars (FWS) –, där ett lärandemål utöver kritiskt tänkande är en metakunskap om skrivande, exempelvis om genrer, konventioner och strategier. Det framkom dock under en paneldiskussion om hur Vassar kan underlätta övergången från 'public school' till college att vissa studenter efterfrågade en större tydlighet i vad ett FWS skulle vara, och en större samsyn mellan de olika FWS. De skrivintensiva klasserna ges av alla olika institutioner, men främst i humanistiska ämnen. Det ska noteras att skrivcentret tog den framförda kritiken till sig, och att detta är ett område de arbetar med att förstärka. Samtidigt kan det vara svårt att strömlinjeforma någonting på Vassar, då det finns en djupt rotad tradition av valfrihet. Studenterna påpekade också att de såklart inte ville att alla FWS skulle vara likadana och att klasserna måste utgå från lärarens intresse och kompetens, även om större samsyn var önskvärd.

Kanske är studenters olika utbildningsbakgrund något som påverkar deras förhållningssätt till skrivande. En av mina Vassarstudenter berättade under ett handledarsamtal (skrivkonferens) att hon uppskattade den första skrivuppgiften på kursen, vilket var en fri berättande text om böckerna från ens barndom. Studenten menade att hon inte skrivit sådan text på mycket länge, då de flesta klasser hon tog i 'high school' var högskoleförberedande (Advanced Placement), så som AP French, AP History osv. Därför hade hon framför allt skrivit akademiska uppsatser de senaste åren.

På Vassar verkar det vara lite olika inställningar till den konkreta skrivprocessen. Det vanligaste verkar vara en tydlig deadline för när arbete ska lämnas in. Däremot uppmuntras

studenten ofta att diskutera tidigare utkast med läraren innan. Efter att texten lämnats in och kommenteras är det upp till studenten att göra de ändringar den vill. I det Freshman Writing Seminar som jag undervisat bestämmer studenterna själva om de vill lämna in en ny version (vilket i så fall påverkar betyget positivt) och de får göra det när som helst under terminen. På ett annat FWS i historia var det däremot strikta deadlines som gällde, och en ordentligt reviderad uppsats krävdes för varje uppgift.

En annan skillnad mellan skrivande på ett liberal arts college och ett större lärosäte är rollen som skriftlig respons har. Här poängterar flera av lärarna att den skriftliga responsen är bara en typ av respons, och att den viktiga återkopplingen sker främst öga mot öga i de skrivkonferenser (muntlig handledning) där student och lärare möts för att prata om studentens skrivutveckling i allmänhet, eller en särskild text i synnerhet. Igen kan den mest slående skillnaden mellan svensk högre utbildning och 'liberal arts education' härledas till resurser. När akademiskt skrivande ska undervisas i stora grupper med knappa resurser och väldigt lite personlig kontakt blir skriftlig respons central. Mitt intryck är dock att den inte alltid fungerar så bra då studenten inte kan tolka den. Kan vi på något sätt få mer tid till individuella möten med studenter för att ge muntlig respons, även inom svensk högre utbildning?

De studenter jag pratat med, både de som arbetar som skrivkonsulter, besökare på skrivcentret och andra, hävdar att de klart kan se en progression i sina egna skrivfärdigheter. En skrivkonsult menade att särskilt kursen som krävs för att bli skrivkonsult, *Process, Prose, Pedagogy*, hade öppnat hennes ögon för hur skrivande verkligen används och fungerar, och gett henne motivationen att förmedla det till andra. En annan student som besökte skrivcentret för konsultation förklarade att hon var mest intresserad av naturvetenskap, men hade provat på en skrivintensiv kurs för att se hur det var. "I can't say I hate it, but it is not my thing" reflekterade hon. Trots det menade hon att hon verkligen gjort framsteg i sitt skrivande. Det syntes på betygen och hon kände det själv.

Progressionen genom utbildningen för studenternas skrivfärdigheter är inte uttalad, men i och med att studenterna läser en FWS första året, sedan kurser på högre och högre nivå bör de vara förberedda för att skriva sitt examensarbete under sista terminen. Det finns också mycket stöd för de som skriver examensarbete – de har en handledare, och kan få en egen skrivkonsult från skrivcentret om de så önskar. De studentkonsulter från skrivcentret som jag pratade med menade att studenterna borde vara förberedda att skriva examensarbete efter tre år på Vassar, och annars berodde det på studenterna och inte på lärosätet. Föreståndaren för *Learning, Teaching and Research Center* (se nedan) däremot gav en annan bild. Hon berättade att Vassar inte längre kräver ett examensarbete av studenterna för att få ut sin examen. Vassar gav upp det kravet när det visade sig att många av studenterna hade stora svårigheter att skriva examensarbete. Ändå väljer 60 % av studenterna fortfarande att skriva examensarbete trots att det inte är obligatoriskt.

Trots den nära relationen mellan skrivande och kritiskt tänkande inom 'liberal arts education' (se exempelvis Hansson 2011) är detta synsätt inte nödvändigtvis tydligt för alla. De flesta som inte reflekterat över skrivandets roll i undervisningen verkar se på skrivande som framför allt ett sätt att bedöma, mer än ett sätt att lära. Detta förgivettagande om skrivande är kanske någonting vi borde förändra, både i Sverige och USA. Om vår intention är att använda skrivande som ett redskap för lärande, då måste vi göra det klart för oss själva och för studenterna att det är vad vi gör. Ett lämpligt forum är den högskolepedagogiska verksamheten.

“Let the students shine”

Högskolepedagogisk och högskoleövergripande stödverksamhet

Den högskoleövergripande verksamheten på Vassar utgår från *Teaching, Learning and Research Center* (LTRC). De beskriver sitt uppdrag som innehållande bland annat detta:

- Utforma och leda kompetensutvecklingsseminarium för lärare utifrån kursplaner och studenternas önskemål
- Driva ett 'peer' skrivcenter där studenter hjälper studenter utanför kursen
- Uppmuntra lärare att se hur deras forskning berikar undervisningen och vice versa
- Stödja studentledd extraundervisning som stärker matematiskt och naturvetenskapligt lärande (<http://ltrc.vassar.edu/>)

Detta sker inom ramen för fyra olika verksamheter: *Faculty Development*, *The Writing Center*, *Center for Science and Quantitative Reasoning* och *Academic Support and Learning Resources*. Jag har främst fokuserat på den högskolepedagogiska verksamheten (*Faculty Development*) och skrivcentret.

Den högskolepedagogiska verksamheten utgörs främst av workshops på olika ämnen, exempelvis om att skriva effektiva rekommendationsbrev, eller hur man finner tid att forska genom att skriva en forskningsplan för terminen. Verksamheten ger också stöd till nyanställda lärare genom introduktionsmöten där både andra lärare och studenter ger råd. ”Let the students shine” var ett sådant råd under introduktionen för nyanställda som syftade till att uppmuntra kreativa examinationsformer. Däremot ges inga regelrätta kurser i högskolepedagogik, utan som observerats tidigare förväntas lärare vara duktiga pedagoger och ha ett intresse för excellent undervisning (se exempelvis Almquist 2009, s 9). Jag noterade att den högskoleövergripande verksamheten marknadsförde sig ganska hårt i början på terminen, kanske särskilt mot nya lärare. Föreståndaren för LTRC har även förklarat att deras strategi är att rikta in sig på nyanställda, och utveckla deras intresse för högskolepedagogik – ett resonemang jag har hört på svenska högskolor också.

Jag har också haft återkommande kontakt med föreståndaren för skrivcentret, samt träffat skrivkonsulterna på deras personalmöten och i konsultationer. Anledningen till att jag fokuserat på skrivcentret är delvis för att lära mig mer om campusövergripande förhållningssätt till skrivande, men också för att få praktisk inblick i hur skrivcentret organiseras och därigenom få kunskap och verktyg att delta i och utveckla liknande verksamheter i Sverige.

Skrivcentrets centrala verksamhet är alltså studentledda konsultationer med andra studenter som självmant kommer till skrivcentret för att få hjälp med skrivandet. Det händer att lärare hänvisar studenter dit, och skrivcentret uppmuntrar även lärare och andra att använda deras tjänster, men den vanligaste interaktionen sker mellan studentkonsult och student. För att få bli skrivkonsult måste man ha tagit kursen *Prose, Process, Pedagogy*, samt blivit antagen som konsult efter ansökan och intervju. Alla som går PPP-kursen vill eller kommer inte att jobba i skrivcentret, men de som gör det får betalt. Skrivkonsulterna förväntas arbeta ett visst antal pass i veckan. Centret ligger i biblioteket och har öppet söndag-torsdag mellan tre på eftermiddagen till elva på kvällen för drop-inkonsultationer. Efter varje konsultation dokumenterar konsulten vad samtalet med studenten gick ut på. Detta dokument har alla konsulter, föreståndaren (och jag) tillgång till. Det är tydligt att det är stor blandning på vilka som kommer och vad de behöver hjälp med, allt från 'high-order skills' som organisation av uppsatsen, formulerandet av en tes och så vidare, till skrivmekanik som citationsteknik och stavning. Däremot korrekturläser inte konsulterna, utan syftet är hjälp till själv-hjälp. Studentkonsulterna får kontinuerlig kompetensutveckling, och de senaste områdena rör förståelse för hur de kan hjälpa studenter med annat modermål än engelska eller från andra skrivkulturer, och studenter som skriver naturvetenskapliga texter.

Skrivcentret erbjuder också studenter som skriver examensarbete en personlig skrivkonsult genom hela processen. Vidare kan lärare som undervisar ett Freshman Writing Seminar (se ovan) få en skrivkonsult knuten till kursen. Studenter som kommer till skrivcentret behöver inte ens ha en text att arbeta med, utan det går bra att konsultera om idéer för uppsatser eller lägga upp en disposition för arbetet.

Skrivcentrets filosofi grundar sig på processkrivande, det vill säga tanken att skrivprocessen innehåller flera steg och att en text aldrig blir färdig (även om man måste nöja sig någon gång). Generellt verkar det vara mindre prat om genreskrivande (vilket implicerar att alla kan lära sig genrens konventioner) på Vassar än vad jag är van vid. Kanske kan det vara för att processkrivande fokuserar mer på individens skrivutveckling och process än genreskrivande. I en miljö där alla studenter ska vara duktiga och undervisningen har större möjlighet att vara individualiserad fungerar det nog bra.

Jag vill ta med mig möjligheten att använda studenterna i ett mentorsystem där mer erfarna studenter kan hjälpa andra. Om detta inte går att omsätta i högskolan i stort så åtminstone inom lärarutbildningen. För de studenter som valt undervisning och lärande som profession är det till extra stor nytta att även få öva sina lärarfärdigheter genom att hjälpa eller stödja sina

mindre erfarna kollegor. Denna typ av verksamhet kanske kan rymmas inom någon kurs, eller till och med vara betald, för att motivera studenterna ytterligare. Att använda studenterna i verksamheter där de kan utvecklas präglar i hög grad Vassar College, även utöver skrivcentret.

Testing mania and outreach programs

Utbildningsväsende och lärarutbildning

Department of Education där jag var placerad erbjuder både fristående kurser och 'teacher certification'. Institutionen består av lika delar disputerade lärare som odisputerade samordare för olika utåtriktade verksamheter ('outreach programs'). De allra flesta på institutionen verkar ha en lärarutbildning i botten, och lärarna bedriver forskning och är akademiskt verksamma genom redaktörskap och konferensdeltagande till exempel. De känner också stor stolthet för sitt engagemang för det omgivande samhället, och sin samverkan med skolor i området. När institutionens mål för nästa år skulle formuleras var mål nummer ett fortfarande att stärka relationen mellan Vassars studenter och lokala skolor – "because that is what we do". Drivkraften på institutionen skulle jag säga är en passion för social rättvisa.

Det var intressant att se hur en motsvarighet till lärarutbildning fungerar på ett liberal arts college (se även Almqvist 2011), även om man ska komma ihåg att institutionen inte erbjuder någon renodlad lärarutbildning, och att många av studenterna inte har tänkt bli lärare. Det finns mycket att lära från det sätt de arbetar med utåtriktad verksamhet, och den inblick som vistelsen vid institutionen har gett mig i det amerikanska skolsystemet är ovärderlig. Jag vill i det här sammanhanget även nämna det faktum att mina båda barn gått i amerikansk 'public school' under vår vistelse, vilket också varit väldigt lärorikt för hela familjen. Det amerikanska skolsystemet förändrades för 10 år sedan då *No Child Left Behind Act* implementerades. Det innebär ett skolsystem uppbyggt på mätbara kunskaper och många prov. Den 3 november talade den berömde amerikanske skolforskaren Jonathan Kozol på campus på temat "Education Under Siege: Race, Poverty, and the Mania of Testing in Our Public Schools". Det var Department of Education som stod värd för arrangemanget, och ansvarig på institutionen berättade att han arbetat i fem år med att få hit Kozol. Dagen innan samlades en grupp studenter och lärare för att diskutera Kozols idéer och sina egna erfarenheter från skoltiden under informella former, vilket blev ett intressant samtal. Själva föreläsningen fyllde kapellet med publik både från Vassar och omgivande samhället, särskilt lärare, vilken visade sitt engagemang genom att klappa och tjoa. Det föll sig naturligt då föreläsningen var ganska politisk och agiterade för en bättre skola i USA. Kozolbesökets program avrundades med ett "torgmöte" då en panel av studenter med bakgrund i 'public school' berättade om övergången därifrån till Vassar, och svarade på frågor om vilka fördelar och nackdelar deras utbildningsbakgrund hade för collegestudierna.

Amerikanska 'public schools' är ett kapitel för sig. De finansieras utifrån fastighetsskatten i områden, vilket leder till segregation. Så även i Poughkeepsie, som är uppdelat i två kommuner: Town of Poughkeepsie och City of Poughkeepsie. Vassar College ligger i Town of Poughkeepsie, ett område med många villor som genererar hög fastighetsskatt, vilket leder till bra skolor. City of Poughkeepsie, å andra sidan, har få villor, alltså låg fastighetsskatt och sämre skolor. Jonathan Kozol beskriver framsidan av myntet så här:

The richer district – those in which the property lots and houses are more highly valued – have more revenue, derived from taxing land and homes, to fund their public schools. The reputation of the schools, in turn, adds to the value of their homes, and this, in turn, expands the tax base for their public schools (Kozol 1991, s 121).

De utåtriktade verksamheterna på Vassar college, och dess samverkan med skolorna i området gäller både City och Town of Poughkeepsie (samt angränsande kommuner), men kanske särskilt skolor i utsatta områden. Det är flera olika utåtriktade program som administreras från institutionen inom ramen för *Vassar College Urban Education Initiative*, bland annat *VAST (Vassar After School Tutoring)* och *Exploring Science at Vassar Farm* för 'elementary' och 'middle school', och *VELLOP (Vassar English Language Learner Outreach Program)*, samt tre olika college-förberedande program för 'high school'. Inom programmen arbetar studenter från hela Vassar, inte bara från Department of Education. Studenterna tillgodoräknar sig erfarenheterna från verksamheten på olika sätt. En del gör det som volontärarbete (vilket även ser bra ut på CV:t); andra gör det som regelrätt arbete och får betalt; några gör det som fältarbete inom en kurs. Under min vistelse har jag engagerat mig särskilt i *VELLOP*, och även bidragit i workshops för 'student tutors'. Den här typen av verksamhet är något jag verkligen vill ta med mig, och Mule (2010) menar exempelvis att en interkulturell lärarutbildning ("educating for diversity") har mycket att vinna på ett större "community engagement" (2010, ssk s 130-1).

Jag har även varit med lärare från Department of Education ute i skolorna tillsammans med studenter. I en klass som jag deltagit mycket i, *The Teaching of Reading: Curriculum Development in Childhood Education*, ingick några veckors stödundervisning och individuell lästräning med elever i 'elementary school'. Igen är detta typ av fältarbete väldigt givande för studenterna, och jag vill undersöka möjligheten att införa mer av den typen av kontakt mellan lärarutbildning och kommunerna. Det var underbart att se hur Vassarstudenterna och eleverna från ett förfördelat skoldistrikt möttes och samarbetade runt elevernas läs- och skrivutveckling i en relation som är tänkt att upprätthållas under ett helt läsår. För studenterna innebar det en möjlighet att genast prova att omsätta i praktik vad de diskuterat på seminarierna, och för skolorna innebär Vassarstudenterna att eleverna får en timme extra resurs för sin läs- och skrivutveckling.

Institutionen skickar också ut studenter som ska bli lärare på verksamhetsförlagd utbildning eller praktik. Dessa studenter praktiserar heltid ute i skolan, men kommer in för seminarium på Vassar en gång i veckan. De har en samverkande lärare som handledare ute i skolan, men

deras handledare från Vassar kommer också och observerar dem åtminstone en gång i veckan. Jag har varit med på några av dessa observationer i både 'elementary' och 'high school'. Denna frekvens på mötena med handledaren ger andra förutsättningar än för studenterna som har VFU på lärarutbildningen hemma, även om det tas steg i rätt riktning även här.

All annan undervisande verksamhet som bedrivs på institutionen förutom regelrätta kurser med klassrumsundervisning har fått mig att fundera över lärarens arbetstid. Ett system som på Vassar lämpar sig inte för de strikta beräkningsgrunder vi har för bemanning i Sverige där arbetstiden, åtminstone enligt min erfarenhet, ska redovisas ner till minsta lektors- eller klocktimme snarare än kurser. På Vassar räknas det som en kurs att observera studenter (normalt fyra stycken) ute på praktik under en termin. Totalt förväntas lärarna undervisa fem kurser under ett läsår, och var sjunde termin är sabbatstermin. Sommarlovet ger samma möjligheter som i Sverige, men är något längre.

A bubble with a mission

Undervisning och miljö vid ett 'liberal arts college'

Något som kändes slående redan när vi anlände till Vassar College under sommaren var studenternas delaktighet i samhället. Under sommaren kändes det som att vi rörde oss i en värld av sommarjobbade studenter, alltid med en vakande mentors öga i bakgrunden. När campus sedan fylldes av studenter blev det klart att många av den är intresserade av att samverka med det omgivande samhället i olika utåtriktade verksamheter, ofta utifrån socialt engagemang.

Det verkar dock finnas en intressant motsättning på Vassar som en akademiker på lärosätet gjorde mig uppmärksam på: studenterna ska skolas till att bli självständiga individer som kan tänka kritiskt. Men många ceremonier som omgärdar collegelivet trycker istället på det kollektiv de nu ingår i, och ett framtida liv där kontakter och rätt umgänge leder till framgång. Detta är en av de centrala funktionerna med alumnverksamheten. Bohlin beskriver hur talaren på 'spring convocation' 2010, en alumn från 1995 års avgångsklass, menar att alumnätverket är en sorts familj (Bohlin, 2011). En annan aspekt av Vassarkollektivet är att barn till anställda på Vassar får hela studieuppgiften (ca 44 000 dollar per läsår) betald av Vassar om de kommer in och väljer att gå här. Går barnen på ett annat universitet eller college ger Vassar bidrag med halva Vassars studieavgift. Samtidigt med den radikala, aktivistiska och progressiva stämningen finns också en akademisk snobbighet, där vilka skolor man gått på spelar roll, och en hierarkisk organisation där exempelvis 'staff', så kallad TA-personal, beskriver sig själva som "nobodies".

Trots det vill jag mena att den allmänna stämningen på Vassar utstrålar stolthet, både bland lärare, studenter och andra anställda, och ett intresse för att studera. I vissa stunder i Sverige kan jag känna att universitetsläraryrollen handlar mer och mer om att stävja fusk och att tvinga studenterna att närvara vid undervisningen, vilket väl är en del i den gymnasifiering som många menar drabbar svensk högre utbildning (jmf Mehrens 2006, s 10). Enligt vissa lärare jag har pratat med på Vassar är resonemanget detsamma i USA, och begreppet "sophomore slump" verkar vedertaget. Det syftar till en dipp i motivationen som många studenter upplever under sitt andra collegeår. LTRC planerar att vidta åtgärder för att mildra denna effekt. Det är en oerhört viktig förutsättning att studenterna vill lära sig, och vill ta del i undervisningen. Detta kanske är den viktigaste lärdomen att ta med sig från min vistelse, och samtidigt den svåraste att omsätta i praktiken i svensk högre utbildning.

Däremot tycker jag mig se att mycket av liberal arts-perspektiv även finns i verksamheten på hemmaplan. Vi har ett nära förhållande med studenterna där de känner att lärarna bryr sig om dem, samtidigt som de brinner för sitt ämne, och många teman i kursinnehåll, som medborgerlig bildning, postkolonialism och social rättvisa, känns bekanta. Andra likheter är stödet studenterna får i skrivprocessen, bland annat genom 'peer reviews', processkrivande med flera utkast, och genreinriktade skrivstrimmor. Lärdomen blir alltså att inspirerade metoder och förhållningssätt kan finnas närmare än man tror, vilket i praktiken innebär att alla former av interdisciplinära och mångvetenskapliga samarbeten bör stödjas.

Vassar är också väldigt mycket en skyddad verkstad. Studenterna kommer hit som unga formbara individer och får otroligt mycket stöd och skydd mot yttre påfrestningar, för att kunna utvecklas emotionellt och intellektuellt. De flyttar hemifrån och har frihet, samtidigt som en armé av vuxna som står redo att ta hand om dem på olika plan. Maten är serverad, det akademiska smörgåsbordet likaså, samt alla aktiviteter. Det är bara att ta för sig, och utvecklas!

De flesta studenter har inte riktigt samma förutsättningar i Sverige. Väldigt många svenska studenter jobbar parallellt med studierna, eller kommer i alla fall bekymra sig för pengar på något sätt (höga studielån, eller att inte få studielån alls), bostadssituation, umgänge etc. Svenska studenter måste lära sig hantera allt, i den verkliga världen och den akademiska samtidigt. De har inte samma möjligheter att bara låta sig stimuleras (genom hårt arbete naturligtvis) och utvecklas till skickliga retoriker och bildade människor som SEN går ut i världen och försöker göra den bättre. Svenska studenter måste leva i den riktiga världen samtidigt som de ska ifrågasätta den och utmana sig själva. På det sättet är Vassar College en bubbla, även då målet med bubblan är att skapa bildade medborgare som kan göra världen därute bättre.

Learning outcomes and linguistic leaps

Anekdotisk avslutning

Genom min vistelse vid ett liberal arts college i USA har jag fått möjlighet att observera och reflektera kring undervisning och utbildning på många nivåer, både om konkret didaktik i undervisningssituationer och om strukturella aspekter runt utbildningsväsendets utformning. Det har gett mig inblick i och förståelse inte bara för amerikansk 'liberal arts education' utan även svensk högre utbildning. Jag är tacksam mot Stiftelsen för Internationalisering av högre utbildning och forskning, STINT, som gett mig med denna möjlighet.

De skillnader jag observerat ligger främst på strukturell nivå. Om jag koncentrar mig på 'liberal arts education' och strukturella skillnader mot svensk högre utbildning gäller det exempelvis sättet att finansiera utbildningen (alla dessa plaketter efter alumner som donerat till colleget...), och anställningssystemet med tenure-track. Den allmänna känslan på Vassar är också att de värnar mer om akademisk frihet än vad som är möjligt i Sverige, vilket även kan bero på skillnader i lärosätens uppdrag och finansiering (privat mot statligt).

Trots skillnaderna ser jag fler likheter mellan mina erfarenheter i svensk högre utbildning och det jag observerat på Vassar. Spänningen mellan traditioner är de samma, mellan en syn på utbildning för de duktigaste, eliten, och ett fokus på att förändra utbildningen så att den blir mer inkluderande; ett hierarkiskt system där rätt bakgrund betyder mycket till en institution som uppmanar till engagemang och aktivism för social rättvisa. Idealerna är nog till stor del de samma på Vassar som exempelvis på Södertörns högskola, och ambitionen är att utbilda studenterna till kritiskt tänkande individer. Även undervisningsmetoder, teknikanvändning, högskolepedagogiska frågor om exempelvis skrivande och attityder till studenter och lärande är mer bekanta än främmande.

En skillnad däremot, verkar vara Vassars tydligare ambition att hjälpa studenterna finna sin plats i livet och utvecklas som människa. Det visar sig i den nära relation mellan studenter och lärare som Vassar berömmar sig om att ha. Kanske skulle det svenska utbildningssystemets struktur kunna underlätta sådana relationer att utvecklas, till exempel genom mer tid för lärare-student interaktion. Jag tror också att det går att göra förbättringar inom systemet. Fler kurser skulle kunna gå på halvfart eller kvartsfart parallellt med andra, och beräkningssystemet för arbetstid för lärare skulle kunna inkludera mer tid för individuell handledning på bekostnad av seminarietiden exempelvis.

Jag vill avrunda med några språkvetenskapliga observationer jag gjort om värdeladdade ord och studenternas språkbruk som kan ge en ögonblicksbild av min tid vid Vassar College. De första observationerna rör värdeladdade ord som är centrala på Vassar campus, de andra några språkliga drag i studenternas språk, och till sist om ett allomfattande ledord.

- *Urban* har en negativ klang. Att vilja jobba med *urban education* betyder socialt engagemang, med social rättvisa som mål. *Suburban education* däremot, är ett positivt

laddat begrepp, då god utbildning ofta förekommer i förorterna. I Sverige är dessa begrepp snarare omvända där innerstad ofta representerar något positivt, medan förorten står för det negativa.

- *Transformative* är ett annat värdeladdat ord. Upplevelser och kanske särskilt utbildning bör gärna vara *transformative*, det vill säga förändra livet för den enskilde.
- De sammanhang där ordet *aktivism* används i Sverige verkar vara annorlunda än i USA. När svensk media skriver om aktivism framstår det som mer extremt och olagligt än när jag hört ordet användas i USA. Här verkar *activism* snarast betyda samhällsengagemang, och någonting åtminstone studenterna på Vassar vill, och bör, ägna sig åt.

Studenterna använder diskursmarkören *like* precis så ofta som man kunde misstänka. ”It’s, like, so intense” var en kommentar om kurslitteraturen. Många använder även high-rising terminal, alltså att påståenden avslutas med en stigande ton traditionellt förknippad med frågeintonation. Svenska studenter som studerar engelska låter kanske ibland något smartare, då de inte har samma naturliga fallenhet att blanda in talspråk i de akademiska diskussionerna. Å andra sidan blev jag för det allra mesta imponerad (och avundsjuk) på studenternas förmåga att uttrycka sig precist, intellektuellt och med fin anknytning till andras diskussionsbidrag.

Min sista observation rör *pizza* som spelar en central roll i Vassars curriculum. Inte nog med att *pizza* levererades till alla studentbostäder när matsalen tvingades stänga på grund av orkanen *Irene* – pizzan är även allestädes närvarande på de flesta aktiviteter (seminarium, workshops, diskussioner) som äger rum efter klockan fyra. Kanske är detta något att ta efter i svensk högre utbildning?

Mitt slutord blir ett citat från en lärare på Department of Education. Trots alla svårigheter högre utbildning i både USA och Sverige står inför, med t ex studenter som är mindre förberedda för högre utbildning, även på ett ’highly selective’ college, så satte hon fingret på vad det är vi gör på universitet och högskolor. Vi utvecklar kritiskt tänkande människor. Och med hennes ord: ”no student is unprepared to think”.

Om programmet

Många jag pratade med på Vassar menade att de gärna skulle åka till Sverige på utbyte, så eventuellt skulle programmet kunna utvecklas åt det hållet. Något som jag verkligen uppskattade med programmet, och som jag också vill tipsa framtida stipendiater om, är möjligheten att ta med sin familj. Det var väldigt lärorikt och givande för oss alla, samtidigt som exempelvis barnens skolgång gav mig en värdefull inblick i amerikanskt vardagsliv. Ett annat tips till framtida stipendiater är att läsa på om ’liberal arts education’ och sedan hitta sin egen nisch utifrån vad man vill ha ut av vistelsen.

Källor

- Almqvist, Jonas. 2011. Akademiska professionsutbildningar. I *Det goda lärandet: en bok om Liberal Arts Education*, A. Burman & P. Mehrens, red. Lund: Studentlitteratur. 117-132.
- Almqvist, Jonas. 2010. "Taking Teacher Education Seriously: Notes from a Visit at Vassar College 2008". Uppsala: Institutionen för didaktik, Uppsala universitet.
- Bohlin, Henrik. 2011. Kan liberal education fungera i Sverige. I *Det goda lärandet: en bok om Liberal Arts Education*, A. Burman & P. Mehrens, red. Lund: Studentlitteratur. 81-98.
- Hansson, Heidi. 2011. Skrivutveckling och kritiskt tänkande. I *Det goda lärandet: en bok om Liberal Arts Education*, A. Burman & P. Mehrens, red. Lund: Studentlitteratur. 99-116.
- Kozol, Jonathan. 1991. *Savage Inequalities: Children in America's Schools*. New York: Crown/ Harper Perennial.
- Mehrens, Patrik. 2006. *Learning from Liberal Arts Education. Ideas for the improvement of Undergraduate of undergraduate education in Sweden*. Uppsala: Avdelningen för utveckling av pedagogik och interaktivt lärande, Uppsala universitet.
- Mule, Lucy W. 2010. *Teacher Education, Diversity, and Community Engagement in Liberal Arts Colleges*. Lanham & Boulder: Lexington Books.

Internetkällor

- Kiplinger Timely Trusted Personal Finance Advice and Business Forecasts: Best College Values, a special report. <http://www.kiplinger.com/reports/best-college-values/> (besökt 2011-11-16)
- Smashing History: 150 Years of LGBTQA Vassar. www.facebook.com/event.php?eid=115665001872927 Filmklippet från The Simpsons återfinns på www.dailymotion.com/video/x8ko3u_7sisters_fun (besökt 2011-11-16)
- Vassar College Learning, Teaching and Research Center. <http://ltrc.vassar.edu/> (besökt 2011-12-01)
- Vassar Info News: Vassar welcomes class of 2015, the most selective and diverse in the college's history. Published Aug 24, 2011. info.vassar.edu/news/2011-2012/110824-class-of-2015.html (besökt 2011-12-01)